

krjela
38

krjela
38

EUGEN GINDL

„Socializmus sa môže pokúsiť o reparát“

„Narastajúca nestabilita generuje populistov v najrozličnejších kostýmoch, ktorí ak by sa dostali k moci, nás môžu zreformovať do hlbkej minulosti“, tvrdí v rozhovore publicista, scenárista a šéfredaktor časopisu Kozmos Eugen Gindl.

V Liptovskom Mikuláši ste prežili detstvo a časť mladosti...

Narodil som sa v Bratislave v roku 1944. Môj otec, gynekológ, tam v prvých rokoch vojny pracoval. V roku 1947 sme prišli do Liptovského Mikuláša. Bývali sme v nemocnici, do ľudovej školy som chodil v Palúdzke. V Mikuláši som maturoval a celé roky som sa sem vracal domov, až kým otec neumrel a mamu sme začiatkom 90. rokov neprest'ahovali za bratom, do Galanty. Liptov je pre mňa doteraz jedným z hlavných zdrojov mojej identity. Žijem v Bratislave, ale považujem sa za Mikulášana, za Liptáka. Tu som vyrastal, tu som dospel, tu som si osvojil kolembavú, liptovskú slovenčinu, tu som sa naučil chodiť po horách. Na každý vrchol z „venca hôr“ okolo Liptova som vystúpil najmenej raz. Na Kriváň jedenásťkrát, na Bystrú desaťkrát. V Liptovskom Mikuláši som sa stotožnil aj s lokálnou meštianskou, (nie meštiackou!) tradíciou mesta, ktoré v 19. storočí, keď sa rozhodovalo o tom, či Slováci budú Slovákami, vytváralo a kultivovalo podhubie, korene slovenskej identity. Mal som šťastie, že ešte žili príslušníci rodov a rodín, ktorí túto mikulášsku kolektívnu pamäť zveľaďovali a uchovávali, hoci mnohí z nich boli po februári 1948, ako bývali podnikatelia, „kapitalisti“, vytesnení na okraj spoločnosti. Veľ a mi dalo aj gymnázium, boli tam dobrí profesori. Neraz nám povedali viac, ako im osnovy dovoľovali. Napríklad: básnik Laco Novomeský bol ešte vo väzení, ako buržoázny nacionalista, ale pani učiteľka Bodová mu venovala celé dve hodiny! Alebo profesor dejepisu Oldřich Nuska. Bol to posledný z predvojnových českých profesorov na gymnáziu. (Mimochodom: krátko po prvej svetovej vojne učil na gymnáziu iba jeden Slováč, liptovský polyhistor Volko -

Starohorský.) Českí profesori boli pozoruhodné osobnosti. Profesor Žák napísal knihy, čo sa dodnes čítajú: napríklad Štúdáci a kantoři, či Cesta do hlubin študákovi duše. Kedysi boli tieto knihy v školskej knižnici. Dnes v Mikuláši o Žákovi málokto vie. Ale späť k Nuskovi. Je paradoxné, že pán profesor Nuska, hoci Čech, nám ako prvý vysvetlil, že politika takzvaného čechoslovakizmu, ktorá sa uplatňovala nielen za prvej republiky, ale aj po februári, nemá perspektívu a požiadavka vybalansovanej federácie (a v budúcnosti aj slovenskej samostatnosti) je legitímna. Takýto postoj, zvlášť od profesora dejepisu v dobe, keď sedeli v base slovenskí buržoázni nacionalisti, bol mimoriadne odvážny.

Ako sa žilo v Mikuláši v 50. rokoch?

Nebola to jednoduchá doba. Mal som spolužiakov, ktorých rodičov režim po Februári postihol. Napríklad deti podnikateľov - garbiarov, ktoré napriek tomu, že študovali s vynikajúcim prospechom, neprijali kvôli „pôvodu“ na vysoké školy. Pošušky sa hovorilo aj o iných represiách a zneužívaníach moci, ale napriek tomu, mesto Mikuláš, ako kultúrna pahreba, nevyhaslo. Zachoval sa skvelý divadelný súbor, ktorý so svojimi inscenáciami niekoľkokrát vyhral aj na celoštátnej prehliadke ochotníckych divadiel v Hronove prvú cenu. Napríklad s Moliérovým Zdravým nemocným. Hlavný predstaviteľ Argana, advokát Laco Droppa, dostal ponuku hrať aj v Slovenskom národnom divadle v Bratislave.

V rovnakom čase fungoval aj skvelý orchester vážnej hudby. Založil ho a viedol Karol Wurm. Vynikajúci hudobník a znalec hudby. Jeho otec mu nedovolil študovať hudbu, stal sa kožným lekárom. Wurm z miestnych amatérskych hudobníkov zostaviť vážny orchester s náročným, obmieňajúcim sa repertoárom. Hrali Bacha, Vivaldiho, ale aj „modernistu“ Brittena!!! Skúšali v nemocnici, v klubovni, ktorá bola kedysi kotolňou. Môj otec tam hral druhé husle, riaditeľ konzervatória Juráš, prvé husle. Wurm bol aj veľký znalec historických organov. Neskôr, spolu s Klindom napísali o historických organoch nádhernú knihu. Wurm, ctiteľ vážnej hudby, však mal zmysel aj pre ľahšie žánre. Iba vďaka nemu si divadelníci trúfili

inscenovať koncom 50. rokov náročnú „spevohru“ Voskovca a Wericha – Nebe na zemi, ktorá mala u publika fenomenálny úspech. V Mikuláši neraz koncertovali aj poprední svetoví umelci, väčšinou Rusi. Otec a syn Oistrachovci, či Svjatoslav Richter. Sála v Dome osvetly bola vždy nabitá. Je paradoxné, že v čase, keď sa vo všetkých pádoch skloňoval „socialistický realizmus“ a odsudzovala sa kultúra zo Západu, v mikulášskych kinách Tatra a Prvý máj sme popri sovietskych, dobrých i horších, videli aj viaceré filmy významných tvorcov: Felliniho, Bergmana, Buñuela, Antonioniho. Bola to škola, ktorá otvárala nové obzory filmu. Neskôr, v 60. rokoch aj väčšinu úžasných filmov českej a slovenskej novej vlny. Začali vychádzať dobré knihy, postupne sa menil aj obsah časopisov. Kultúrny život, Mladá tvorba, Literárni listy, Plamen, Host do domu. To bolo „počteničko“. Zdalo sa, že to, čo bolo na systéme zlé, sa mení k lepšiemu.

Zaujímavé, že ste spomenuli hudbu. Novinári sa s vami často rozprávajú o situácii v spoločnosti, literatúre, o vašej práci, ale nikdy nie o hudbe. Prečo?

Ja som sa síce učil hrať na klavíri, mám hudbu rád, rád ju, klasickú, populárnu i folklórnu počúvam, ale nemám talent. Poriadne neviem hrať ani na tom klavíri. Spolužiak Jano Klaučo, ktorý na gymnáziu založil skupinu, sa síce pokúsil urobiť zo mňa saxofonistu, ale bez úspechu. Jano mal zázračné nadanie na hudbu. Hral na klavíri, ale aj na iných nástrojoch. Počúval zahraničné stanice, najmä Rádio Luxemburg, a vedel to, čo si nahral na magneták Sonet, ale aj tak, z voleja, prepísať do nôt pre trubkára, klarinetistu, bendžistu, pre členov skupiny, ktorú sám založil. Mal rád americkú predvojnovú i povojnovú populárnu hudbu, napríklad Glenn Millera a nikomu, napodiv, taký repertoár neprekážal. Tuším dvaja členovia skupiny, vyštudovaní inžinieri, sa neskôr živili aj hudbou.

V roku 1958 ste sa zoznámili s vaším rovesníkom básnikom Ivanom Laučíkom. Mali ste vtedy 14 rokov. Vraj ste si vykali už ako chlapi.

Čítali sme rovnaké knihy. Väčšinou cestopisné a tam to patrilo k expedičnému bontónu. Keď cestovateľ Stanley objavil strateného Livingstona v srdci Afriky, obradne ho oslovil: „Mister Livingstone, ak sa nemýlim?“ A vykali si. Možno preto sme si tiež začali vykať. Aj my sme neskôr podnikali menšie či väčšie expedície v Liptove. Poslednú sme absolvovali na Veľkú noc 2004, pár týždňov pred Ivanovou smrťou. Neskoro poobede sme vystúpili za tri hodiny v hlbokom snehu Hrtanmi, medzi Mníchom a Sokolom na Červenec a Babky. Slnko zapadalo, vyfajčili sme cigaretu a povedali si: „Pokiaľ nám telo takto slúži, tá staroba ani nemusí byť taká hrozná.“

Váš otec bol primárom na gynekológii. Aké povolanie mala vaša mama?

Mama bola učiteľka, špecializovaná na literárnu výchovu a dejepis. Maturovala na maďarskom gymnáziu v Mukačeve. Po slovensky spočiatku nehovorila plynule, tak si v Liptove netrúfla učiť. Venovala sa nám.

Ste scenárista. Napísali ste scenáre k siedmim zrealizovaným hraným filmom: Vynes na horu svoj hrob, Chuť vody, Celý svet nad hlavou, Híbkový rekord, Právo na minulosť, Keď hviezdy boli červené a Návrat bocianov.

Napísal som pätnásť scenárov k hraným filmom, ale iba vami spomenuté sa nakrútili. Tri z nich, (Pluzgiernik islandský, triptych Odvrátená strana Mesiaca a Čistička hrdzavých srdc), ktoré pokladám za najlepšie, v tom čase z politických dôvodov neschválili do výroby. Nebol som veľmi zronený, lebo keď človek písal na hrane možného, alebo aj kúsok za ňou, musel počítať aj s tým, že to neprejde. Okrem toho, časť honorárov mi vyplatili.

Koľko ste napísali scenárov k zrealizovaným dokumentárnym filmom?

Najviac si cením tri dokumenty, ktoré nakrútil nedocenený filmár Jano Fajnor. Boli to príbehy zvláštnych ľudí: čudáckeho jaskyniara zo Starých hôr Domina Čunderlíka, geniálneho vynálezcu Jána Bartoša z Prievidze a studniara Martinkoviča zo Zohoru. Dodnes „žijú“ aj Kabošove dokumenty Starina a Kráľovná krásy zo Sebechlieb, či Malebná cesta dolu Váhom (po stopách Medňanského), ktorý nakrútil Ján Piroh. Z dokumentov, ktoré „neprešli“ najviac banujem za „Výstupom na najmenšiu horu na svete“, kde sme pomocou metafory chceli ironizovať propagandu „úspechov“ vedajšieho režimu.

Ján Fajnor umrel v roku 2005. Mohli by ste ho niekoľkými slovami priblížiť?

Bol to môj kamarát. Zamladi robil asistenta réžie Elovi Havetovi v relácii Ráďte vstúpiť, čo bol neobyčajný, kreatívny a invenčný program o filme, ktorý vznikol koncom 60. rokov. Keď Havetta zomrel, stal sa Fajnor režisérom dokumentov v televízii. Nakrútil niekoľko desiatok dokumentov, viaceré priam geniálne. Dominik bol druhý film, ktorý som s ním robil. Zobrazili sme o príbeh 75-ročného jaskyniara, ktorý mal veľký sen: chcel objaviť okolo Starých Hôr takú jaskyňu, aké sú iba v Demänovej. Objavil niekoľko menších jaskýň, ale veľký objav sa mu nepodaril. Fajnor o tom hľadaní nakrútil krásny film o zmysle života. Dominikovi umožnil v tom filme tú jeho vysnívanú jaskyňu aj nájsť.

Viaceré vaše scenáre reflektujú život za socializmu. Dnes o tomto období vznikajú väčšinou „ľahšie“ filmy, nejde sa veľmi do politiky a majú humornejší nádych. Je to chyba?

V susedných krajinách kinematografia dosť plynulo prešla z jedného režimu do druhého, ale u nás takmer zanikla. V roku 1989 sa na Kolibe natočilo povedzme 12 filmov, v televízii 40, okrem toho 30 inscenácii, filmy vyrábala aj detská redakcia. Spolu, bez dokumentov a animovaných, takmer 90 filmov. Toľko sa nenatočilo za celých 20 rokov po Nežnej. Najviac na to doplácajú mladí režiséri, ktorí voľakedy získavali skúsenosti ako asistenti skúsených kolegov, takže

nakrúcať začali už ako profíci. Dnes takúto prax nemajú a preto nie vždy uspejú. Koliba zanikla, realizovať film je stále dobrodružstvom s neistým koncom. Neraz nenakrúcajú najlepší, ale takí, ktorí dokážu „zohnať peniaze“.

Odráža sa to aj na reflexiách toho, čo sme prežili. Niektoré české filmy, ktoré po revolúcii vznikli, mali v Česku dobré ohlasy u publika. V rebríčku návštevnosti sa umiestňovali aj pred americkými filmami. Slovenské filmy majú biednu návštevnosť. Českí kritici však aj tým najúspešnejším filmom, ktoré sa o reflexiu socializmu pokúsili vyčítajú, že ide o skreslený, zmierlivý obraz skutočnosti, hoci v posledných rokoch Česi nakrútili aj z tohto obdobia niekoľko naozaj dobrých, poctivých filmov. Som rád, že Jan Lukeš, ktorý píše dejiny československej kinematografie, medzi niekoľko najvýraznejších zaradil aj film Keď hviezdy boli ešte červené. Scenár k nemu som napísal ešte v roku 1988, ale vtedy na Kolibe neprešiel. Dušan Trančík ho nakrútil hneď po revolúcii. Film vybrali do hlavnej súťaže Berlínskeho festivalu, ale neuspel. Ukazuje sa, ako už neraz, že niektoré diela, a to nielen filmy, overí až čas.

Na internete dlho chýbal v zozname vašich scenárov film Chut' vody. O čom bol?

Režiroval ho Peter Hledík. Bol som vtedy reportérom v časopise Život. Písal som o dvoch ekologických haváriách na Považí. Jedna bola v Žiline, druhá v Nemšovej. V scenári som motívy oboch havárií zjednotil, aby som plastickejšie zobrazil ľudské konflikty na pozadí ekologických katastrof. Bol to vlastne prvý ekologický film, ktorý v tom čase hodnoverne zobrazil podstatu havárie, ľudskú nezodpovednosť i odvahu postaviť sa proti zľahčovaniu dôsledkov, a v istom zmysle aj pokrytekosť systému. Ten film mám celkom rád. Bol aj ocenený. Šéf poroty, profesor Tölgyessi, mi však prezradil, že významný dramatik, v tom čase tuším predseda Zväzu spisovateľov, Ján Solovič, výrok poroty zrušil. Spomínam to prvýkrát. Žili sme v režime, v ktorom sa takéto veci bežne stávali. Novinári i scenáristi, ktorí chceli skutočnosť reflektovať pravdivo, sa často pohyboval na hrane. Mali sme filing, kde a kedy môžem tú hranicu prekročiť, ale počítali aj s tým, že to

neschvália, alebo to načas uložia do trezoru a až po čase to odvysielajú. Pre istotu na druhom programe.

Áká je spolupráca medzi vami a režisérom? Ste tvrdohlavý alebo dokážete robiť aj ústupky?

S režisérmí som mal väčšinou dobré vzťahy. Väčšina z nich do scenárov nezasahovala, a ak aj, tak v prospech filmu. Napríklad Stano Párnický do scenáru Celý svet nad hlavou, ktorý sa schvaľoval na etapy, lebo sa tam otvorene hovorilo o dopingu vo vrcholovom športe i o morálnych dilemách hlavných hrdinov, športovcov i trénerov, takmer nezasiahol. Ten film je dodnes aktuálny. Hlavnú úlohu zahral naturščik, obyčajný chlapec, vzpierač z Dunajplavby. So Stanom sme pracovali aj na filme, triptychu, Hĺbkový rekord. Napísal som ho podľa skutočnej udalosti. Najskôr ako reportáž do Života, potom, spolu s Ondrejom Sliackym, aj ako rozhlasovú hru. Diváci ju vyhodnotili ako najúspešnejšiu hru v tom roku. Preto prišla objednávka aj z televízie. Pristal som, ale s poznámkou, že ukážme nielen príbeh vynálezcu, ktorý bojuje so systémom a byrokraciou, ale aj ľudí z pozadia v čo najširšom spektre. Od vyslovených konformistov a oportunistov, až po ľudí, ktorí sa odhodlali prekonať strach a pomôcť správnej veci. Stano Párnický mi navrhol, aby som všetky hlavné postavy charakterizoval krátkym životopisom na spôsob „kádrových posudkov“, pravdaže okorenených kvapkou sématického sarkazmu a irónie. Navrhol tiež, aby som pre hlavných hrdinov napísal „vnútorné monológy“, ktoré im prebehnú v hlavách v kľúčových scénach. Filmu to veľmi pomohlo, prehĺbilo jeho autentičnosť. Martin Huba, ktorý hovorí tie monológy, stelesňuje postavu novinára, teda mňa. S tými režisérmí je to tak, že režisér má hlavnú zodpovednosť za film a z toho vyplývajú aj isté právomoci. Ak je režisér presvedčený, že zmeny a úpravy filmu pomôžu, väčšinou si svoje presadí. Neraz v prospech, niekedy na škodu veci...

Bol u nás socializmus alebo komunizmus? Ľudia sa o tomto často hádajú...

O tomto je zbytočné špekulovať. Po roku 1948 sa vedúcou silou stala Komunistická strana, ale tá je aj v Číne, kde teraz rozvíjajú neobyčajne efektívny štátny kapitalizmus. Komunizmus bol v praxi iba stelesnením viac či menej rigidných názorov, odvolávajúcich sa na klasikov i „moderných“ vylepšovateľov nefungujúceho systému. Šesťdesiate roky ukázali, že keby neprišli Rusi, socializmus sa (možno) mohol postupne zdemokratizovať a premeniť sa na efektívny, alternatívny politický i ekonomický systém. Kto vie? O tom, či by to tak naozaj bolo, sa môžeme len dohadovať. Socializmus existoval a existuje pod najrozličnejšími nálepkami: gulášový (maďarský), kubánsky, arabský, čínsky, škandinávsky a čo ja viem aký. Tých nálepiek je bárskoľko. Ten náš, pod dozorom soviетov, sa neosvedčil. Po nedávnom krachu utópie kapitalizmu anglosaského typu nie je vylúčené, že socializmus sa môže pokúsiť o reparát. Slepé uplatňovanie mantier neoliberalného kapitalizmu, opierajúce sa o imperatívy maximálna privatizácia, deregulácia a okliešťovanie sociálnych vymožeností na úkor solidarity však otvára nožnice nerovnosti do takej miery, že sa aj najvyspelejšie systémy ocitajú pred dilemou: buď skrachujú, alebo sa čo najrýchlejšie pokúsia o zásadné reformy. To sa do istej miery stalo aj v Spojených štátoch. Narastajúca nestabilita však generuje populistov v najrozličnejších kostýmoch. Tí, ak by sa dostali k moci, nás môžu zreformovať do hlbkej minulosti. Nenadarmo nás varuje jasnozrivý Ludvík Vaculík, ktorý svojho času napísal: „Zdá sa mi, že súčasný vývoj vytvára podmienky pre návrat komunizmu.“ Kým ešte žijeme v relatívne fungujúcej demokracii, mali by sme tomuto vývoju zabrániť. Ibaže, hoci vo svete najosvietenejšie hlavy, politici, ekonómovia, publicisti, filozofi či občania diskutujú, ako neoliberalný kapitalizmus zreformovať, my sa tvárimo, že sme si túto výzvu ešte nevšimli. „Kupredu pravá, spátky ni krok...!“

zhovárala sa Barbora Valková

VERONIKA DIANIŠKOVÁ

Necesty - domov

***

mesiac sklízne po okne až ku špičkám domu a zjasnie.
vnútri je január, sivý sneh na tíchnucej plachte,
trháme periny a zaspávame.
ticho sa naplní v opatnom vlčom kroku, narazí
na zamknuté dvere.

***

dom niekde medzi
kovovým zvukom rána
a zdaním noci

kíže tu každé slovo
rozhorí sa a zhasne

zvnútra klope na dvere
zatupený nôž

vonku ktosi bľaboce

***

vlčica
kvíli do suchého vzduchu,
umiera s istotou
zmŕtvychvstania /znovu, znovu dokola/
nasiakla som pachom ihličia a skál,
do doliny sa nevrátim.
ostáva pohľad na lásku pod nami,
ľudské chvenie. bránime sa havranom,

tu - v bezčase, na poslednom mieste ktoré
sme dosiahli prudkým stúpaním.

Odlet

...kedy a kde som nastúpila
skontrolovala /sa/ potrela podlahu
zvyškom prachu na nohách...
vzduchopevná skaloprázdna
zapamätať si priamy pohyb
udržať balans
vyznačiť hranicu medzi dvoma prázdňami
alebo naopak

Návrat

***

vkradnúť sa.
nevyplašit' holuby, rýchlo
prežiť železitý pach, nečakať
prídho a priveľa. nastúpiť
do posledného vagóna
keď začne hluk a všetko
sa rozmaže. náhlivo
zakresliť mapu na zadymené okno.

ktosi tu čosi rozhodol za mňa.

***

prežívam dážd' bez chleba
a bez askézy
/leto a zima si vymenili miesta/
vyklopkávam na seba
zvnútra, neozývam sa
a nedostanem sa von

pootvorenými ústami

***

začiatok je uprostred kde /sa/ zatváraš
krídla zavesíš za dvere kradmý dotyk
ti chýba k tajomstvu nedokončenej mapy
potrebuješ poriadok a vinu
hrdza na kľúči tvoje hrdzavé ruky
/rýchlosť prítomnosti/
takto to musíš alebo chceš

***

po hrdlo uväznená
v ruinách roztrášených ulíc
okradnutá o chvenie lana

okolo mňa - vysušené dáždnyky,
rozdrásané domy bez očí, na zemi
úlomky nejasných farieb. a sklo,
ktoré neodráža nič.

už nekráčam po lane ale po nožoch.

***

ľadová kryha
z okrajov sa odlamujú kusy ľadu
príliš vzdialená od dna aj od neba
trčím uprostred

vzoprela sa vyhodila ma
pretrhlo sa knísanie
opatrná rovnováha
zákaz pozerat' dolu

spomienky
hrste pomarančov a hlty hustej vody
zdrapy ľadu zapichnuté do vzduchu
a na severe
za každou viditeľnou hranicou púšte
zabudnuté indiánske stopy

nezvučnosť zabúdaného jazyka
/učili ma ho akoby ma krmili
po lyžičkách/

do tejto krajiny narážam všade

JÁN PÚČEK

Obojstranný dej

Môžeš stíchnuť
alebo spustiť ohňostroj
za bieleho dňa

vyhasnutý rám
s pravouhlou kresbou
(kruhy do vody
z bodu A do bodu varu)

je bezohľadné toto ticho!

Rybári prilipnutí k hladine
vytrvalo číhajú
na ukážkové nebo
v odraze

a pod tvojim oknom
v rieke Váh
plávajú žltkasté kuracie nohy
samé o sebe
len ako konáre
ktoré odmietol strom

hrabú do dna
a nevedia
že červy
nájdu na udiciach
priamo nad hlavami

ach
nad hlavami!

keď nejde o skutočnosť

(vydelením získaš presný
údaj o usmrtených)

čo ak je však jedna noha
exaktne navyše?

Ryba v šoku z prevratu
na chrbát
dotýka sa priehradného múru

a z komínov zatiaľ
vytrvalo sneží dych

ľahneš si k tomu
z nízkeho štartu

„ved’ na počiatku
bolo
nakoniec
slovo!“

RADKA BEREŠÍKOVÁ

* * *

Sme spolu
A každý sám

Život sa pretne
V správnej chvíli

Tu a tam

Daj sa mi
Kým sa
Neodchýli

* * *

Hlad
Zvyšky po človeku
Zvyšky tvojich slov
Sýtím sa pred snením – plný stôl
Za ním ty

* * *

Ako príjemne sa sedí
Júnovým večerom

Vtáčiky mi nežne
Zobkajú túžbu

Pršať má len šťastie

Už to začalo

Trpké sladké
Dá sa nazvať - leto

* * *

Nečakať
Len nečakať
Nezväzovať seba
V čase – aj v nečase

Nikdy
Iným
A vždy tebou
Naveky len

Pripútanosť
Jadro každej
Iba moje

* * *

Líška
Zastala

V pol ceste
hľadania

Pozerá uprene
Do teba

Zrkadlo
Smelej
Plachosti

PETER PROKOPEC

Závetrie

:

Začínať text dvojbodkou a na pravej strane
nie je zbabelosť
ani slovo zlyhanie vyslovené
detsky zlomeným hlasom

Je to priradenie k protiľahlému bielemu miestu
vytvorenie páru
ohlodávanie posledných izieb domu
z kostry ktorá na sebe kedysi nosila
psie mäso

a strážiła
strážila akoby sa dnu
svietilo

I

Oberám zrelý prílív z piesku
postupne si ním plním vrecká

moje nič sa tiahne
spolu s morom
vykreslené do najjemnejších detailov

v ktorých ti mažem na spánky
liečivú masť

z krvi zmiešanej so zamatom

II

Napriek tomu ani ja ani nikto iný nikdy nepočul tlkot pávieho srdca pri vode tú ukrutnú namyslenosť v ňom keď sa ryba snaží opísať kruh presne ako vták Ona zostane navždy nez-náma a nič na tom nezmení ani to keď rybárske remeslo prejde z otca na syna Záhady totiž existujú práve preto že stromy rastú príliš pomaly a nedá sa do nich zaznamenať nič iné len obrazce nakreslené odlomenou vetvičkou do zeme len prázdne miesto na ktorom sedí Smrť ako sliepka na vajciach

* * *

Rozlúčia sa kamene
klesajúce ku dnu
a až po čase ti posielajú ozvenu
ktorej si sa márne pokúšal dočkať
keď si si ich držal blízko úst
a učil ich tak hovoriť

III

V závetrí sa čosi pohne
bez života a predsa tak prudko
že to znamená celý svet

Náhle sa spustí dážď

akoby ho o to niekto požiadal
akoby tým chcel všetko vynahradiť

sadne si na zem
a sám seba počúva

IV

:

...

IVAN REPČEK

Anjel

z poslednej veže v meste
neopatrne vzlieta
nepoučený
sám

ostali mu ešte vôbec krídla?

tak
vysoko
zvoní zvon
z poslednej veže v meste

Kríž

prstami
chodím
po dreve
a neustále sa zvliekam z cudzej kože
hojím tak rany ukryté pod povrchom
vytrvalo
opakujem
ten rituál
odhodlaný
(ne) vydržať

IVAN KORMAN

Na okraj

Napísané vlastnou rukou na okraj rukopisu vlastnej básne. Ivan Korman píše z roku 1981 aj nám:

(Ježišmária,

19 rokov ušlo... ako nič...

Staré pozdravy sú ako vrany "zguľané" v snehuliakovi

- neďubú sa von a aj tak vo vnútri tleskajú krídlami...

Ivan.)

1981

Ivan Korman

Ježišmária, 19 rokov ušlo... ako nič...

Staré pozdravy sú ako vrany, "zguľané" v snehuliakovi
- neďubú sa von a aj tak vo vnútri tleskajú krídlami...

Ivan.

obsah
krjela 38

<i>rozhovor</i> : Eugen Gindl (Barbora Valková)	3
Veronika Dianišková	11
Ján Púček	15
Radka Berešíková	17
Peter Prokopec	20
Ivan Repček	23
<i>na okraj</i> : Ivan Korman	26

ĎAKUJEME ZA FINANČNÚ PODPORU

NADÁCIA
SOLIDÁRNY MIKULÁŠ

Tlačiareň **NORAMI s.r.o.**
NORAMI s.r.o., Liptovský Mikuláš

krjela

Časopis Literárneho klubu pri Liptovskej knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (ŽSK) v Liptovskom Mikuláši. Číslo 38. Autori tohto čísla: Radka Berešíková, Veronika Dianišková, Eugen Gindl, Ivan Korman, Peter Prokopec, Ján Púček, Ivan Repček, Barbora Valková. Zostavil a graficky upravil: Ján Púček. Na obálke je použitý obraz Michala Kerna "Memento" (1986). Vydala Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (Žilinský samosprávny kraj) v Liptovskom Mikuláši.

Vytlačila NORAMI s.r.o. Liptovský Mikuláš.
Júl 2011.

resterajuklaminenvartuvlerionovaklpikldolep

mer**KRJE**L Amenrtiskfujlipampostojimfjmve.

kfkpespsafukhogaselkologkperm**38**janterinme.

peqw**ČASOPIS**koyanpowanayamenhiklopasa

lvserbqwevcypodpomkid**LITERÁRNEHO**g

pf**KLUBU**htzozigjktgnnfgnffbdajmenemevyp

opsdgbgjhgnhmgghkmnbcjkjhgcwrgzhujvcvfghbf

jpgkffgf**PRI**pe**LIPTOVSKÉJ**iskeujd

KNIŽNICIfhfsposqnreufvbyxmdfj oeoopak

lffpoeilopsmerpondenekizejoprayspektmvjfofov

GAŠPARAkglekn**FEJÉRPATKY-**

mvnfeir**BELOPOTOCKÉHO**fmrfrkriroqw

ffmfnbbrurrffu**(ŽSK)**nonoktotorobi desjfp

jpgkeprpfgklrkrjkfgndncvvysueiotrururofjkfg

hjdkfjkf**V**gk rpešekdn**LIPTOVSKOM**mrn

mertiklopas**MIKULÁŠI**lerpdfofnhcfvnfjkf